

29. 7. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Velká reforma trestního práva, jak moc velká je?

V červenci 2025 schválil Senát rozsáhlou novelu trestního zákoníku, která představuje nejvýznamnější změny v českém trestním právu za poslední dekádu. Kromě důrazu na alternativní způsoby trestání a redefinici některých skutkových podstat přináší novela také průlom v otázce držení a pěstování konopí, což je oblast, která v českém prostoru dlouho rezonuje a je předmětem dlouhotrvajících debat.

Jedním z klíčových pilířů reformy je rozšíření možnosti ukládat peněžité tresty i za některé závažnější trestné činy. Peněžité trest bude možno udělit jako samostatný trest pro všechny trestné činy, vyjma trestných činů v hlavě třetí zvláštní části trestního zákoníku a za zvláště závažné zločiny. Pro tyto trestné činy nebude možné udělit peněžité trest jako samostatný trest. Reforma taktéž přiznává soudům širší pravomoc volit mezi tresty a klade důraz na resocializaci pachatelů mimo vězeňský systém. Cílem je snížit počet uvězněných osob a zvýšit účinnost sankcí. Ministerstvo spravedlnosti přitom upozorňuje, že peněžité tresty budou přísně vázány na osobní poměry pachatele a budou kombinovány s kontrolními mechanismy. Odpůrci však varují, že reforma může vést k nerovnosti před zákonem a de facto k možnosti „vykoupit se“ z trestní odpovědnosti.

Zcela novým institutem, který novela zavádí, je také možnost soudně zakázat fyzické osobě účast ve veřejných zakázkách nebo dotačních řízeních, pokud se její jednání vztahovalo k trestnému činu, spáchanému v souvislosti s nakládáním s veřejnými prostředky. Tento trest má posílit prevenci korupce a zajistit, aby osoby zneužívající veřejné prostředky nemohly dále participovat na státních nebo obecních zakázkách.

Zásadní pozornost veřejnosti se upírá k části novely věnované konopí. Česká republika se tímto krokem přibližuje modelu dekriminální, který se v různých podobách uplatňuje v jiných zemích, například v Portugalsku nebo Španělsku. Novela konečně stanovuje konkrétní limity pro legální držení a pěstování konopí pro osobní potřebu. Osoby tak budou moci legálně držet až 100 gramů konopí v soukromí a až 25 gramů na veřejnosti. Rovněž bude možné pěstovat až tři rostliny konopí bez rizika přestupku, či trestního postihu. Držení čtyř až pěti rostlin bude nadále přestupkem, vyšší počty zůstanou trestné.

Reforma zároveň reaguje na dosavadní výkladové a aplikační obtíže v případě držení pro jiného. Tato skutková podstata byla v praxi často použita i při sdílení mezi blízkými osobami bez jakéhokoliv komerčního účelu. Nově platí, že samotné držení marihuany pro cizí osobu nebude považováno za trestný čin, pokud nejde o obchodování. Přesto si soudy i nadále ponechávají možnost individuálně posuzovat účel držení a případnou škodlivost jednání, zejména v situacích, kdy je množství překročeno nebo existuje podezření na distribuci.

Z legislativního hlediska je významné, že konopí se nově v trestním zákoníku objevuje samostatně, oddělené od ostatních omamných látek. Jde o důležitý signál, že konopí je třeba posuzovat méně přísně než ostatní tvrdé drogy. Zůstává však zachována trestnost obchodování, prodeje a veřejné distribuce. Novela výslovně neotevívá cestu k provozování konopných klubů ani komerčnímu prodeji.

Vedle konopí novela přináší i další významné změny. Například přestupkem bude nově považováno neplacení výživného, pokud se neprokáže, že neplacením vznikla oprávněné osobě skutečná materiální nouze. Zákon se tak snaží postihovat skutečně škodlivé případy, nikoliv formální nesplnění povinnosti.

Zákonodárci také rozšířili skutkovou podstatu trestného činu šíření pornografie o tzv. deepfake materiály vytvořené umělou inteligencí, a to včetně nepravých audiovizuálních záznamů vytvořených za účelem poškození jiné osoby.

Další novinkou je zavedení tzv. dětského certifikátu, tedy zvláštního režimu záznamu trestné činnosti ve výpisu z rejstříku trestů u osob, které chtějí pracovat s dětmi. V určitých případech budou tyto záznamy uchovávány až 20 let, u zvláště závažných činů dokonce trvale.

Většina ustanovení by měla nabýt účinnosti od ledna 2026. Zatímco jedni vnímají novelu jako nutnou modernizaci a konec trestního populismu, druzí varují před výkladovými nejasnostmi a oslabením represivních složek. Jisté je jedno, a to, že Česko se touto novelou posouvá k racionálnějšímu a harmoničtějšímu trestnímu právu, které více reflektuje skutečnou škodlivost jednotlivých činů i soudobý společenský vývoj.

Mgr. Kryštof Kadlec

Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o.

Pardubice - Dražkovice 181
533 33 Pardubice - Dražkovice

Truhlářská 1108/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 466 310 691
e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námítky poškozeného](#)

- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)